Butterfly Förskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Reviderad 2020-10-15

Innehållsförteckning

Grunduppgifter ... 3
Verksamhetsformer som omfattas av planen ... 3
Ansvariga för planen ... 3
Vår vision ... 3
Planens giltighet ... 3
Barnens delaktighet ... 3
Vårdnadshavarnas delaktighet ... 3
Personalens delaktighet ... 4
Förankring av planen ... 4
Utvärdering ... 5
Utvärdering av fjolårets plan ... 5
Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan ... 5
Resultat av utvärderingen av fjolårets plan ... 5
Hur årets plan ska utvärderas ... 6
Utvärderingshjul ... 6
Främjande insatser ... 7
Främjande insatser för etnisk tillhörighet ... 7
Främjande insatser för religion, kultur och etnisk bakgrund ... 7
Kartläggning ... 9
Kartläggningsmetoder ... 9
Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen ... 9
Hur personalen har involverats i kartläggningen ... 9
Resultat och analys ... 9
Förebyggande åtgärder ... 10
Främja likabehandling oavsett religion eller annan trosuppfattning. ... 10
Funktionsnedsättning ... 11
Empatiövningar ... 12
Matsituation ... 13
Rutiner för akuta situationer ... 14
Policy ... 14
Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling ... 14
Personal som barn och föräldrar kan vända sig till ... 14
Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn ... 15
Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal ... 16
Rutiner för uppföljning ... 16
Rutiner för dokumentation ... 16
Ansvarsförhållande ... 16
Begrepp ... 17
Diskrimineringsgrunder ... 18
Anmälan av trakasserier och kränkande behandling ... 21
Händelseförlopp vid trakasserier och kränkande behandling ... 21
Utredning av trakasserier och kränkande behandling ... 22
Åtgärdsprogram vid trakasserier och kränkande behandling ... 23
Uppföljning av åtgärdsprogram vid kränkande behandling ... 24
Litteratur som vi arbetar med ... 25

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskoleverksamhet

Ansvariga för planen

- Huvudman
- Rektor
- Arbetslag

Vår vision

Alla barn och all personal har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter i förskolan oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ålder, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.
Alla som vistas på förskolan visar varandra hänsyn och respekt samt tar tillvara på varandras olikheter.

Planens giltighet

2020-10-30 – 2021-10-31

Barnens delaktighet

Barnen är medbestämmande av utbildningens upplägg då det är deras funderingar som styr vår vardagliga undervisning och för utbildningen vidare. Vi tar vara på och lyssnar på barnens idéer och synpunkter. Vi ger barnen möjlighet att successivt öka sitt inflytande på innehållet i sin egen utveckling. Vi gör även barnen medvetna om och ger dem möjlighet att påverka sin miljö. Innan varje utvecklingssamtal svarar de äldre barnen på intervjufrågor om hur de trivs på förskolan. För arbete med yngre barn tar vi hjälp av bildstöd. Barnen får peka på olika ansiktsuttryck för att kunna förmedla sin känsla. Vi använder oss också av en s.k. ”Kompissolen” där barnen själva får diskutera/berätta hur en god kamrat ska vara. Det är ett sätt att arbeta med demokratiska principer och allas lika värde.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Alla vårdnadshavare får information om vår likabehandlingsplan vid inskolning, föräldramöte, utvecklingssamtal samt att den finns att läsa i Föräldrapärmen, på Tyra appen samt på vår hemsida. Föräldrarna informeras varje gång planen har reviderats och får komma med synpunkter. Vårdnadshavarna har möjlighet att påverka verksamheten i den dagliga kontakten, vid utvecklingssamtalen samt vid den årliga enkäten. Denna fyller de i ensamma eller tillsammans med sina barn, beroende på barnets mognad. Vi sammanställer enkäten och använder den i vårt fortsatta utvecklingsarbete. Vi erbjuder föräldrarråd och vi har minst fyra drop-in tillfällen per år.

Personalens delaktighet

All personal måste uppmärksamma och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. Vi måste lyssna på barnens signaler om hur de upplever sin dag på förskolan och ta dessa upplevelser på allvar. På våra arbetsplatsträffar diskuterar vi vårt värdegrundsarbete och vår nulägesanalys utifrån barngruppen. Vi utvärderar gemensamt i arbetslagen och individuellt genom att gå tillbaka till utvecklingssamtalen och hålla återkommande diskussioner.

Förankring av planen

Planen finns tillgänglig på förskolans hemsida och intranät. Vi informerar om planen på varje föräldramöte. Vi förankrar arbetet med planen hos barnen genom att:

- Samtala i gruppen om betydelsen av att vara vänner och att vara snälla med varandra.
- Jobba med att skapa "vi-känsla" i gruppen.
- Göra "roliga saker" tillsammans för att skapa positiva relationer i gruppen.
- Så fort ett barn retas, fäller negativa kommentarer om andra eller utesluter ett annat barn, kommer vi att markera att detta beteende inte accepteras. Situationerna dokumenteras omgående på Tyra appen.
- Förstärka statusen hos det barn som blir utsätta, glömda eller riskerar att bli utsatt.
- Medvetet arbeta med alla barns lika rätt.
- Personalen reflekterar över sitt sätt att vara i förhållande till barngruppen och till varandra i arbetslaget.

Utvärdering

Utvärdering av fjolårets plan

Förra året följde vi vår vision att se till att alla barn och all personal har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter i förskolan oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ålder, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Vi gjorde detta genom våra dagliga interaktioner med barnen och varandra. Vi gav barnen exempel under samlingar om hur man ser varandras olikheter som en positiv sak och att alla var speciella i det egna rätt. Vi använder leksaksdag där barn kan presentera sin favoritleksak och sedan dela med sina kompisar. Under hela året har vi lyssnat på barnen och tittade på hur de behandlade varandra och fokuserade på frågor när de uppstod. Personalen hade tid en gång i veckan att diskutera eventuella problem och planera åtgärder vid behov. Vi lärde oss att genom att dokumentera allt på rätt sätt hantera eventuella incidenter som kom tillsammans. På våren 2020 utvärderade vi föräldrarnas undersökningar. Förra året hade vi 58 barn vid tidpunkten för undersökningen. Resultaten från dessa undersökningar var mycket positiva men vi kunde ändå se att det fanns några områden som vi kan förbättra för det kommande året (2020/2021) genom självreflektioner och gruppreflektioner. Det är alltid viktigt att reflektera över varför barn gör saker som de gör. Genom att ha normer och värden som vi alla följer, visar vi att vi bryr oss om barnen. Vi strävar efter att ha bra relationer inom personalgruppen och vara flexibla så att vi tillsammans kan möta barnens olika behov.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Rektor: Angelika Strelets
Förskollärare: Natalya Kazimirova, Aygul Dusmukhametava
Arbetslag Fjärilarna
Arbetslag Pupporna
Föräldrar: Vera Yakobova

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Vi kommer att fortsätta att sätta ord och jobba igen med olika känslor och sinnesstämningar, samt fortsätta uppmuntra barnen att prata med varandra och med lärarna. Vi kommer också fortsätta uppmuntra barnen att närma sig en lärare när de eller något annat barn behöver stöd och inte själv kan hantera en situation på egen hand. Lärarna måste vara mer observanta på hur barnen leker så att ingen känner sig utesluten. Vi ska se alla barn, tysta, utagerade och lugna barn. Vi har tre områden som vi vill fokusera på i år efter att vi har analyserat föräldrarnas enkäter. Vi jobbar med att inkludera modersmål i vardagen, utveckla barnet eget ansvar för sina egna handlingar, utveckla sina kunskaper i matematik och fysisk aktivitet. Vi kommer jobba med kultur där vi kommer visa på olikheter och likheter.

Årets plan ska utvärderas senast
2021-10-30

Hur årets plan ska utvärderas

För att samla upp föräldrarnas och personalens synpunkter på förskolans likabehandlingsarbete genomför vi årliga trivselenkäter. Vår plan mot diskriminering och kränkande behandling i förskolan följs upp, ses över och revideras varje år.

Utvärderingshjul

- ***April/maj:***

Kartläggning av trivsel och likabehandling i form av en enkät.

Ansvar: arbetslaget

- **Maj/juni** – utvärderings- och planeringsdag:

Utvärdering av insatserna under året.

Ansvar: arbetslaget och rektorn

- **September** – föräldramöte

Resultatet av kartläggningen presenteras för vårdnadshavare i samband med föräldramöte. I enlighet med resultatet av kartläggningen i jämförelse med resultaten från föregående år formuleras nya åtgärder tillsammans av personal, barn och vårdnadshavare.

➢ **Oktober** – personalmöte

En ny plan mot diskriminering och kränkande behandling i förskolan upprättas årligen i enlighet med lag. Då kartläggningen av trivsel och likabehandling genomförts formuleras åtgärdsförslag av personal.

Ansvar: arbetslaget och rektorn

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektorn, arbetslaget

Främjande insatser

Främjande insatser för etnisk tillhörighet

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling och etnisk tillhörighet

Mål och uppföljning

Barn möter många olika etniciteter och bör tillåtas att vinna respekt för var och en av dem. På vår förskola, finns det barn från nästan alla delar av världen, vilket innebär att vi måste se till att alla behandlas lika och inte diskrimineras.

Insatser

Det finns människor som har olika kulturella bakgrund och har olika kulturella övertygelser. Vi använder dessa olika kulturella föreställningar för att skapa en miljö var vi inte ser kulturella skillnader som en negativ sak och vi tar till oss dessa skillnader och uppmärksammar våra olikheter. Som ett lag kommer vi att göra grupparbeten för att uppmärksamma våra olikheter och att lära barnen hur man tar tillvara på varandras olikheter.

Ansvarig

Arbetslaget

Datum när det ska vara klart

2021-10-30

Främjande insatser för religion, kultur och etnisk bakgrund

Områden som berörs av insatsen

Etnisk tillhörighet

Mål och uppföljning

Prata om religiösa helgdagar och fira de med alla barn på förskolan och på så sätt göra det till en naturlig process. Som lärare måste vi vara vaksamma mot kränkande behandling och se till att vi tar itu med det genast. Vi kan lära barnen genom visa våra egna normer och värderingar samt visa att etnicitet är något som man ska lyfta upp. Vårt mål är att vägleda barnen att fatta rätt beslut och behandla alla lika och rättvist.

Insatser

Vi kommer att skapa en naturlig miljö som välkomnar alla kulturer genom följande processer:

- Vi kommer att arbeta med skapande, läsa böcker och använda film för att diskutera olika kulturer.
- Vi har drop-in för föräldrar när vi firar olika kulturevenemang, vi kommer jobba med tema kultur under vår 2020/2021 då kan föräldrarna ta med mat som representerar den egna kulturen.
- Vi försöker att integrera olika kulturella bakgrunder genom att sjunga på olika språk (t.ex. på födelsedagar).
- Under året pratar vi om olika kulturer, inklusive kläder, musik, dans, mat etc. Vi försöker också att införa den svenska kulturen i vår årliga plan genom att besöka museer, t.ex. (Skansen) och vi firar svenska högtider.
- På våra samlingar diskuterar vi alla problem som uppstår i vår dagliga verksamhet.
- Vi försöker ta itu med eventuella former av diskriminering som händer med våra barn.
- Vi infogar likabehandling genom drama, berättelser och våra egna värderingar som lärare.

Ansvarig

Arbetslaget

Datum när det ska vara klart

2021-10-30

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

För att förebygga och upptäcka diskriminering eller kränkande behandling är det viktigt att förskolan arbetar aktivt på olika sätt. Vi på Butterfly förskola använder oss av.

- Förskolans trivselenkät för barn
- Förskolans trivselenkät för föräldrar
- Utvecklingssamtal
- Daglig föräldrakontakt
- Observationer

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

- Vi samtalar med barnen i gruppen om betydelsen av att vara vänner och att vara snälla mot varandra.
- Vi jobbar med att skapa "vi-känsla" i gruppen.
- Så fort ett barn retas, fäller negativa kommentarer om andra eller utesluter ett annat barn, markerar vi att detta beteende inte accepteras.
- Vi har utvecklingssamtal med vårdnadshavarna 1 ggr/år.
- Årligen lämnas ut enkäter till vårdnadshavarna samt till deras barn.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

- Vid diskussioner med arbetslaget.
- Vid diskussioner på arbetslagsträffar.
- Vid utvärderings- och planeringsdagar.
- Vid utvecklingssamtalen.

Resultat och analys

Förra läsårets föräldraundersökning visade att de flesta vårdnadshavarna är nöjda med förskolans utbildning. Vi fick mycket positiv feedback från vårdnadshavarna men det fanns också några områden som vi kan förbättra oss något på och de områdena var följande: att utveckla barns initiativ- och ansvarsförmåga, utomhuspedagogik, rörelse. Enligt de intärna undersökningarna var en del vårdnadshavare mindre nöjda med den tryggheten som förskolan erbjuder för deras barn. Detta beror framför allt på personalomsättning och att nya personal anställs på förskolan. Vi arbetar aktivt för att erbjuda barnen en trygg och meningsfull vardag på förskolan.

Förebyggande åtgärder

Främja likabehandling oavsett religion eller annan trosuppfattning.

Områden som berörs av åtgärden

Etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

Pedagogerna skall ha kunskap om olika religioner och dess kultur.
Barnen ska ha kännedom om religionsfrihet och vad detta innebär samt känna till olika religioner.
Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna skicka sina barn till förskolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra religiösa åskådningen.
På studiedagarna i maj respektive september 2020 skall måluppfyllelsen följas upp och utvärderas.

Åtgärder

- Vi uppmärksammar fester och traditioner som är knutna till de stora världsreligionerna.
- Pedagogerna skaffar sig, på olika sätt, kunskap om olika religioner.
- Samtala med barnen i samlingen, allt utifrån ålder och mognad, om att vi är olika men ändå lika värda samt hur det känns för den som blir utanför.
- Lära barnen visa respekt för varandra oavsett religion eller trosuppfattning.
- Att man inte gör någon ledsen
- Vara goda förebilder som vuxna och visa tolerans för varandras olikheter
- Ständiga observationer av barngruppen

Motivera åtgärder

Vår förskola är interkulturell. Barnen kommer från alla sociala, kulturella och religiösa bakgrunder. På grund av så många etniska bakgrunder försöker vi skapa en miljö som är lika för alla. Vi uppmuntrar alla barn att utforska hela sitt utbud av förmågor och möjligheter. Pojkar och flickor lär sig att umgås tillsammans i förskolans miljö oavsett deras etniska bakgrund. Under inskolnings dagar frågar vi föräldrarna om de firar någon specifik dag i deras kultur och om de vill att vi ska fira den i förskolan samtidigt firar vi svenska traditioner och försöker att införliva olika kulturella och etniska traditioner i vårt eget förskolearbete genom att bjuda in föräldrar att laga mat från sina hemländer för våra drop in dagar. Detta i sin tur gör att vi kan främja likabehandling oavsett religion och eller annan trosuppfattning.

Ansvariga
All personal
Datum när det ska vara klart
2021-10-30

Funktionsnedsättning

Områden som berörs av åtgärden

Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

Förskolan skall förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av funktionshinder.

Åtgärder

- Förskolan skall vara en trygg plats för alla.
- Vi strävar efter att alla barn har tillgång till sin fysiska miljö oavsett funktionshinder.
- Vi anpassar våra miljöer för att förhindra utanförskap och att kunna erbjuda varje barnstöd enligt sina behov.
- Pedagogen ansvarar för ett förebyggande arbete och ser till att inte utsätta barnet för situationer det inte klarar av.
- Det är pedagogens ansvar att barnet inte hamnar i konflikter.
- För vissa barn behöver vi använda alternativa kommunikationsmetoder för att förklara en situation, det kan handla om tecken, bilder och kroppsspråk.
- Pedagogen bekräftar och sätter ord på känslan som gjorde att beteendet/konflikten uppstod.
- Vi ska alltid reagera på ”fula ord”
- Omedelbart ingripa om vi upptäcker att någon trakasseras
- Alla vuxna ska vara bra förebilder

Motivera åtgärder

Om vi skulle få en situation där ett barn har svårt att höra och behöver använda teckenspråk, kommer vi bidra till att uppmuntra barn och personal att lära sig några kommunikations tecken eller andra nödvändiga metoder. Det här ska involvera alla barn och förhindra isolering och diskriminering och på grund av funktionsnedsättning.

Ansvariga
Alla pedagoger

Datum när det ska vara klart
Löpande

Empatiövningar

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, funktionsnedsättning och ålder

Mål och uppföljning

Barnen skall respektera varandra i alla situationer och oavsett vem man är.

Åtgärder

Vi fortsätter vårt arbete med empatiträning, jobba med känslor och upplevelser, vi uppmuntrar barnen till att hjälpa varandra, äldre barn att hjälpa yngre, vi uppmuntrar dem även att göra saker själva utan hjälp. Vi uppmuntrar barnen att uttrycka sig när de blir arga, ledsna eller glada etc. Vi försöker att lyfta fram positiva handlingar, när barnen gör bra saker istället för att fokusera på det negativa.

Motivera åtgärder

Här på Butterly förskola uppmuntrar vi barnen att uttrycka sig själva, så att de kan informera någon om en annan person inte är trevlig med dem. Under det senaste läsåret pratade vi med barnen kontinuerligt om vad man ska säga till någon som sårar dem eller om någon inte är trevlig mot dem. Barnen kommer först säga ”stopp” till det andra barnet om det inte är trevligt, sedan kommer de att sätta handen upp och återigen säga ”stopp”. Om barnet känner att det inte fungerar då kan de komma till läraren för att förklara vad som hander och be om hjälp. Den metoden har fungerat riktigt bra med våra barn och verkar att ha stoppat barnen att vara kränkande mot varandra. Man använder verbal och visuell kommunikation för att underrätta det andra barnet när något är fel. Det gör också att barnet som utsätts för övergrepp får möjligheten att uttrycka hur den personen fick dem att känna sig och återigen ger dem såväl tid att reda ut eventuella skillnader. Vi kommer lära barn att berätta för andra när de gör något bra, kramas när de är glada och hjälpa när de behöver.

Ansvariga

Alla pedagoger

Datum när det ska vara klart
Löpande

Matsituation

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

Barnen skall kunna äta i lugn och ro utan att utsättas för kränkningar, placeringarna av barnen utvärderas kontinuerligt. På Fjärilarna bedömer vi placeringar av barnen utifrån deras stämningar varje dag och vilken grupp de är i. På Pupporna har barnen en stabil plats och om vi ser att det inte fungera så diskuterar vi och gör justeringar i placeringen.

Åtgärder

Genom att ha specifika placeringar av barn vid middagsbordet (som ständigt utvärderas) kan vi förhindra att barn kränks under måltiden.

Motivera åtgärder

Vi har observerat att om vi dagligen roterade barnens placeringar på Pupporna då det störde barnets ätande rutiner. De blev mindre fokuserad, distraherade och deras beteende förändras. Vi blandar 3 åringar med 1 åringar under bestämda dagar så de äldre kan visa, hjälpa till de minsta och de minsta lär sig hur man äter. Med en bestämd placering fick vi en lugn miljö, stabilitet och bra rutiner för barnen. På Fjärilarna på grund av grupprutiner och gruppdynamik sitter inte barnen på bestämda sittplatser utan vi placerar de utifrån deras beteende under hela dagen och deras kostbehov.

Ansvariga

Alla pedagoger

Datum när det ska vara klart

Löpande

Rutiner för akuta situationer

Policy

Kränkande särbehandling, beteende eller bemötande accepteras inte på Butterfly Förskola AB, oavsett vem det gäller eller vilka som drabbas.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Förskolans pedagoger skall alltid finnas i barnens närhet för att kunna observera och dokumentera det som händer i barngruppen.

I det dagliga arbetet med barnen diskuterar vi eventuella kränkningar.

Vid upptäckt av kränkningar diskuteras det i arbetslaget och sedan informeras föräldrar/vårdnadshavare.

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

- Varje barn har sin ansvarspedagog. Det är naturligtvis upp till föräldrar/vårdnadshavarna att välja den pedagog som de har mest förtroende för men barnets ansvariga pedagog är väl känd för vårdnadshavarna.
- Butterfly förskolas tfn 08-647 25 70
- Varje pedagog har också arbetsmobil och arbetsmail.
- Om vårdnadshavarna så önskar kan de även ta direkt kontakt med rektor.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

Upptäcks det att något barn kränker ett annat barn så samtalar pedagog och barn:

- Uppmärksamma, prata med barnen om vad de gjort
- Använd sig av ”hur-frågor”
- Hur kände du?
- Hur tänkte du?
- Hur tror du att den andre kände sig?
- Hur ska du göra för att kompisen ska bli glad?
- Barnen ska inte bara säga förlåt utan också göra förlåt. De vuxna ser till att det barn som utsatts för kränkningen får upprättelse för det inträffade, genom tröst och genomgång av det inträffade.
- Barnets vårdnadshavare informeras.
- Rektorn informeras.
- Tid och plats för föräldrasamtal bestäms vid behov tillsammans med rektor.
- Noggrann dokumentation upprättas.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

- Om vi ser att någon vuxen (personal eller förälder) gör ”fel” skall vi vara så raka att vi kan säga till den.
- Ta den vuxne åt sidan och fråga hur den tänkte
- Vid upprepade tillfällen skall rektor informeras, som i sin tur vidtar lämpliga åtgärder.
- Vid varje enskilt fall bör en bedömning göras av hur allvarlig trakasserier/kränkningen är och om en anmälan till andra myndigheter bör göras.
- Händelser som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa ska rapporteras av rektor till Arbetsmiljöverket.

Rutiner för uppföljning

En tid efter första samtalet kallas berörda parter till uppföljningssamtal tillsammans med rektor:

- Har vidtagna åtgärder varit tillräckliga?
- Har trakasserier/kränkningen upphört?
- Om trakasserier/kränkningen inte upphört vidtar rektor ytterligare åtgärder.
- Handlingsplan upprättas i samråd med vårdnadshavare.
- Överväg alltid om handlingar även behöver vidtas i syfte att förändra strukturer och förhållanden på verksamhets-, grupp-, individnivå (utsättare, den utsatte).

Rutiner för dokumentation

- Alla handlingar och handlingsprogram ska dokumenteras, följas upp och utvärderas.
- Blankett för anmälan och utredning av trakasserier eller kränkande behandling (se bilaga) finns.
- Blankett för mötesprotokoll/handlingsplan (se bilaga) och uppföljningsmöte i förskolan (se bilaga) finns.

Ansvarsförhållande

- Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör sina skyldigheter att motverka, förebygga och åtgärda trakasserier/kränkande behandling.
- Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring trakasserier/kränkande behandling och vidta åtgärder.
- Rektorn är huvudansvarig för att alla handlingar och handlingsprogram dokumenteras, följs upp och utvärderas och att pedagogernas arbete motverkar trakasserier/kränkande behandling.

Begrepp

Diskriminering
Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering
Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering
Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.
Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling
Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier
Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).
Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotat, kränkt eller illa behandlat.

Kränkande behandling
Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier
Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.
Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Repressalier
Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön
Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier
En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet av pojkar på förskolan. [diskriminering] När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck
Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.
Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.
Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier
Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier] /

Etnisk tillhörighet
Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.
Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier
En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering] En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning
Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier
Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier] Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning
Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering] David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning
Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning.
Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för ”bög”. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]. Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjeträd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och mamma, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]

Ålder
Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder.

Skyddet gäller alltså även i förskolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier
Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det [trakasserier].

Anmälan av trakasserier och kränkande behandling

Anmälan lämnas till rektorn

Anmälan gäller enhet

Fjärilarna ☐	Pupporna ☐
Händelse Ange typ av händelse ☐ Kränkande behandling ☐ Trakasserier ☐ Sexuella trakasserier	
Datum	
Underskrift	
Namnförtydligande	

Anmälan av kränkande behandling till huvudman

☐ Utredning har påbörjats
Datum
Underskrift
Namnförtydligande

Uppföljning huvudman

☐ Uppföljning genomförd
Datum
Underskrift
Namnförtydligande

Händelseförlopp vid trakasserier och kränkande behandling

Datum:

Enhet
Utsatt barn/vuxen:
Vem har uppmärksammat kränkningen:
Person som utfört kränkningen:

Utredning av trakasserier och kränkande behandling

Datum:
Utredare:

Utsatt barn/vuxen/:
Enhet:
Vem har uppmärksammat kränkningen:
Person som utfört kränkningen:
Händelseförlopp:
Personer som deltar vid samtalet:
Datum för uppföljningssamtal:
Ärendet avslutas, datum:
Kränkningen har inte upphört:
Insatser enligt åtgärdsprogram upprättat datum:
Underskrift av utredare

Åtgärdsprogram vid trakasserier och kränkande behandling

Datum:
Person som utfört kränkningen:

Enhet:
Ansvarig förskolechef:
Närvarande:
Nuläge:
Mål:
Åtgärder – så här arbetar vi:
Ansvarig:
Datum för uppföljning och utvärdering:
Underskrifter

Uppföljning av åtgärdsprogram vid kränkande behandling

Datum:
Person som utfört kränkningen:
Enhet:
Rektor:

Närvarande:
Hur har det gått? Är målet uppnått?
Åtgärder – så här arbetar vi:
Ansvarig:
Ärendet ej avslutat. Nytt uppföljningsdatum:
Ärendet avslutat, datum:
Underskrifter

Litteratur som vi arbetar med

Samtliga böcker är skrivna av Carina Wilke

Tilda med is och sol

Om mobbing för mindre barn

Tilda är en ganska bråkig tjej, men egentligen vill hon vara snäll. Hon kan bara inte låta bli att bråka. Av sin farmor får hon låna ett halsband med en sten som är mycket märklig. Stenen kan ändra sig och bli blå och kall som en isflinga, den kan också bli gul och varm som en solglimt. När Tilda börjar använda stenen blir den bara mer och mer blå och den riskerar att slockna och för alltid förlora sin kraft. Tilda lyckas till slut rädda stenen och hon får en ny kompis.
Boken om Tilda kan läsas som en vanlig spännande bok. Den kan även användas som en början på samtal om mobbning med yngre barn. Speciellt för förskolan och skolans lägre klasser finns därför ett arbetsmaterial framtaget där boken är en central del.

Rädda Molly/Rädda Vilda

Varför blir man en mobbare? Hur känns det att bli utsatt?

I den här boken får barnen svaret. Läser man boken från ena hållet får läsaren veta varför mobbaren Molly mobbar.
Genom att vända på boken och läsa den från andrahållet får man följa Vilda och hur hon drabbas av Mollys mobbning. I mitten av boken möts deras olika upplevelser av mobbning och läsaren kommer till insikt om att ingen av dem mår bra. Båda borde räddas.
När barnen får den insikten kommer ingen längre att vilja mobba någon eller följa I mobbarens spår och visa sina svagaste/sämsta sidor.

Saga och regnbågen

En hoppfull bok för och om de osynliga barnen och deras kamrater.

Överallt finns det barn som känner sig mer eller mindre osynliga. De som inte passar in eller får vara med. Kanske är det den värsta formen av mobbning, att inte synas eller höras. Den utfrusna har inget att berätta eller be om hjälp för. Ingen har ju "gjort något". Att inte finnas eller höra till sätter svåra spår för resten av livet.

Kompiskrocken

En bok om etnicitet för yngre barn

Mia och Lii kommer från olika delar av världen, men de är kompisar. När de leker märker de först inte att de tänker på helt olika saker fastän de leker samma lek. Men när det dyker upp en haj i skidbacken tycker Mia att det blir lite konstigt. För Lii är det lika konstigt att det snöar på palmerna.
I leken bygger flickorna ändå broar mellan sina olika kulturer och kan fortsätta att vara vänner.

Lia för en dag/Leo för en dag

Om jämställdhet för yngre barn

En dag får tvillingarna Lia och Leo nog när andra ska bestämma vad de kan eller inte kan. De beslutar sig för att byta plats med varandra för en dag.

Läser man boken från ena hållet får man följa Lia när hon upplever pojkvärlden. Från andra hållet får man följa Leos dag i flickvärlden. I mitten av boken möts de båda barnen. De har blivit många erfarenheter rikare. Och de förstår att de är olika, men lika bra - och att de gärna vill vara sig själva igen.

Tilda med hallonsaft och tjejkraft

Om jämställdhet för yngre barn

Flickorna måste få höras och synas lika mycket som pojkarna, men flickorna ska inte behöva efterlikna pojkarna för att bli jämställda.
I Tilda med hallonsaft och tjejkraft är det flickornas handlingar och saker som visar sig mest verkningsfulla, och det på ett område som annars pojkarna brukar lägga beslag på. Tilda firar födelsedag med sin jämnåriga kusin och de har fått lov att tälta. När fullmånen lyser blir det spännande och sedan lite läskigt. Tilda kommer på något som ger de tältande flickorna mod och innan dagen gryr har de också blivit hjältar. Boken om Tilda kan läsas som en vanlig spännande bok. Den kan även användas som en början på samtal om jämställdhet med yngre barn. Flickorna behöver förebilder och därför är det flickornas handlingar som visar sig mest verkningsfulla. Och när Tildas lillebror gärna vill bli lika bra som Tilda får de andra pojkarna i boken något att tänka på.